

KARAVANKE@PRIHODNOST.EU

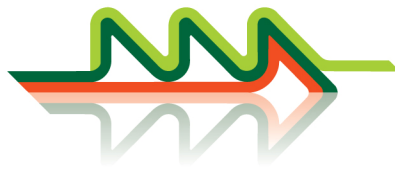
GOSPODARJENJE Z NARAVO V EVROPSKI REGIJI PRIHODNOSTI
NATURBASIERTE WIRTSCHAFT IN DER EUROPÄISCHEN ZUKUNFTSREGION

KARAWANKEN@ZUKUNFT.EU

Poročilo o izvedenem popisu ogroženih vrst ptic v izbranih območjih nasprotij interesov narave in razvoja

Koconoge kure in sove na izbranih območjih Karavank - Jelendol, Španov vrh, Završnica, Zelenica

Oktober 2010

Poročilo o izvedenem popisu ogroženih vrst ptic v izbranih območjih nasprotij interesov narave in razvoja

Koconoge kure in sove na izbranih območjih Karavank - Jelendol, Španov vrh, Završnica, Zelenica

Popis ptic in končno poročilo:

Tomaž Mihelič
Društvo za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije (DOPPS)
Tržaška c. 2, 1000 Ljubljana

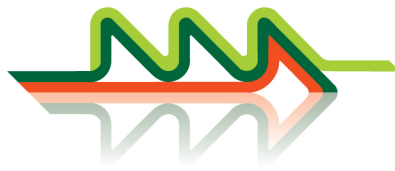
Povzetek poročila:

Andreja Slameršek
Zavod Republike Slovenije za varstvo narave
PC Planina 3, 4000 Kranj

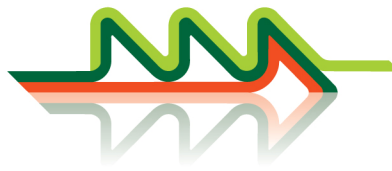
Celotna dokumentacija o popisu koconogih kur in sov na izbranih območjih Karavank vam je na voljo na sedežu Zavoda RS za varstvo narave, Območna enota Kranj (PC Planina 3, Kranj).

Oktober 2010

KAZALO

1.	Uvod	4
2.	Območje popisa in dejavnosti, ki ogrožajo ciljne vrste	4
3.	Varstveno pomembne vrste koconogih kur in sov tre območja njihove registracije	5
4.	Upravljaljske naravovarstvene smernice	6
	4.1. Skupne smernice za gozd in pašo	6
	4.2. Usmeritve glede na aktivnosti po posameznih območjih	7
5.	Diskusija	7

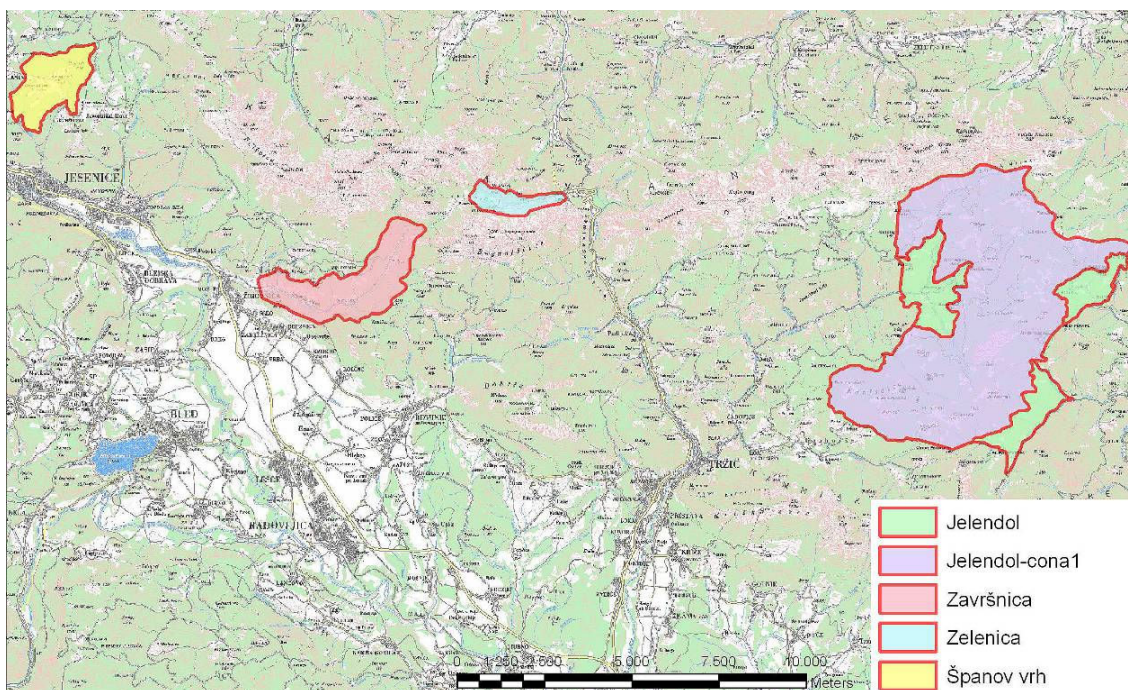

1. UVOD

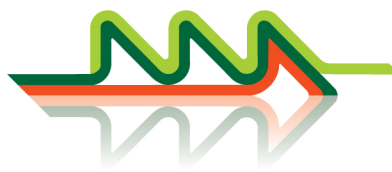
V popisu ogroženih vrst ptic smo se osredotočili na popis koconogih kur (*Tetraonidae*) in sov (*Strigiformes*) na štirih izbranih območjih, kjer si nasprotujejo interesi narave in razvoj gospodarstva, Jelendol, Španov vrh, Završnica in Zelenica. Poleg zbiranja podatkov o ciljnih vrstah ptic je bil namen naloge tudi identificirati dejavnosti, ki jih ogrožajo in izdelati predloge naravovarstvenih smernic z vidika varstva ciljnih vrst. Nalogo smo izdelali z namenom reševanja nasprotij interesov narave in razvoja.

2. OBMOČJE POPISA IN DEJAVNOSTI, KI OGROŽAJO CILJNE VRSTE

Popis ciljnih vrst ptic (sov in koconogih kur) smo izvedli na območjih, kjer so gospodarske dejavnosti že prisotne in na katerih obstaja interes za širitev le teh, ta območja so Zelenica (smučišča, turizem in šport, pašništvo), Jelendol (gozdne ceste, paša, pohodništvo), Završnica (poletni in zimski turizem - športno plezanje, smučišča, tekaške proge, motoriziran promet, paša) in Španov vrh (smučišča, paša). Območja so pretežno gozdnata in se raztezajo na nadmorski višini med 1100 in 1400 metri, najvišja do 1700 m. Pod 1000 m se spusti le območje Završnice. Območja popisa so grafično prikazana na sliki 1.

Slika 1: Meje raziskovanih območij. Raziskovano območje Jelendola je razdeljeno na dve coni. Na celotno območje Jelendola in na notranjo cono (Jelendol-cona1).

3. VARSTVENO POMEMBNE VRSTE KOCONOGIH KUR IN SOV TER OBMOČJA NJIHOVE REGISTRACIJE

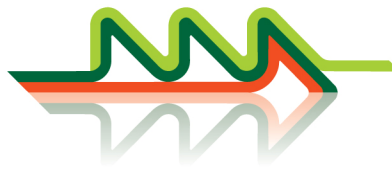
Popis je bil ciljno usmerjen v koconoge kure in sove, ki so bile izbrane glede na predlagana območja. Izločili smo vrste, za katere nismo pričakovali, da se na območju pojavljajo. Izbrane ciljne vrste med sovami so bile mali skovik (*Glaucidium passerinum*), koconogi čuk (*Aegolius funereus*), kozača (*Strix uralensis*) in velika uharica (*Bubo bubo*), med koconogimi kurami pa gozdni jereb (*Bonasa bonasia*), ruševac (*Tetrao tetrix*) in divji petelin (*Tetrao urogallus*).

Na območju Španovega vrha so bile registrirane naslednje vrste: divji petelin, gozdni jereb, koconogi čuk, lesna sova in mali skovik, na območju Završnice: gozdni jereb, koconogi čuk, kozača, lesna sova, mali skovik in velika uharica, na območju Zelenice: gozdni jereb, mali skovik in ruševac in na območju Jelendol: divji petelin, gozdni jereb, koconogi čuk, kozača, lesna sova, mali skovik in ruševac.

Popis ciljnih vrst in območja, kjer so bile posamezne vrste registrirane, so prikazani v tabeli 1.

Slovensko ime	Latinsko ime	Nemško ime	Območja identifikacije vrste
gozdni jereb	<i>Bonasa bonasia</i>	Haselhuhn	Španov vrh Završnica Zelenica Jelendol
Ruševac	<i>Tetrao tetrix</i>	Birkhuhn	Zelenica Jelendol
divji petelin	<i>Tetrao urogallus</i>	Auerhuhn	Španov vrh Jelendol
mali skovik	<i>Glaucidium passerinum</i>	Sperlingskauz	Španov vrh Završnica Zelenica Jelendol
koconogi čuk	<i>Aegolius funereus</i>	Raufussskauz	Španov vrh Završnica Jelendol
Kozača	<i>Strix uralensis</i>	Habichtskauz	Završnica Jelendol
velika uharica	<i>Bubo bubo</i>	Uhu	Završnica

Tabela 1: Varstveno pomembne vrste sov in koconogih kur na raziskovanem območju.

4. UPRAVLJAVSKE NARAVOVARSTVENE SMERNICE

Z namenom, da naredimo upravljaljske smernice po posameznih vrstah uporabne, smo jih skušali poenotiti. Na večino izbranih vrst koconogih kur in sov ima velik vpliv gospodarjenje z gozdom in kmetijskimi površinami (planinska paša). Za vsa 4 območja smo poenotili skupne smernice, ki se nanašajo na gospodarjenje z gozdom in pašo. Zaradi ekoloških zahtev vrst in njihove navezanosti na višje lege, so predlagane smernice smiselne predvsem v gozdovih, ki ležijo nad 1000 m nadmorske višine.

4.1. Skupne smernice za gozd in pašo

Negozdne površine in pomlajevanje:

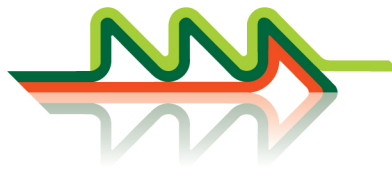
- Preprečevanje zaraščanja negozdnih površin.
- Prepuščanje pomlajevanja naravni sukcesiji.
- Vzdrževanje gozdnih jas in robov.

Gozd:

- Ohranjanje dolgih proizvodnih dob (>120 let).
- Zagotavljanje minimalno 15 m³ stoječega odmrlega drevja, predvsem v drugem in tretjem razširjenem debelinskem razredu.
- Zagotavljanje in ohranjanje strukturno pestrih sestojev.
- Puščanje dreves z dupli in sušic.
- Zagotavljanje svetlega gozda, primerne za gozdne mravlje in bogato zastopano zeliščno plastjo.
- Vzpostavljanje in ohranjanje sestojev z vrzelastim ali pretrganim sklepom krošenj, s šopi in skupinami dreves.
- Znotraj cone zagotavljanje debeljakov kot prevladujoče razvojne faze (vsaj 50 %).
- Vzpostavitev učinkovite mreže ekocelic izločenih iz gospodarjenja (vsaj 3 % površine cone) ob dogovoru z lastniki in ustreznim financiranjem države.

Ostalo:

- Učinkovita zapora gozdnih cest in ustrezna presoja ob novogradnjah, predvsem z vidika posrednega vpliva ob povečanem obisku.
- Omejitve izvajanja del v času parjenja in valjenja (od začetka aprila, do sredine junija).
- Uporaba lahko opaznih električnih trakov namesto električnih in bodečih žic na pašnikih.
- Preprečevanje postavljanja ograj, ki onemogočajo prehodnost osebkov (žične mreže).
- Prepoved postavljanja daljnovodov in žičnic.
- Prepoved krmljenja jelenov in divjih prašičev.
- Vzpostavitev mirnih con na območju okrog rastišča divjega petelina.
- Vzpodbujanje ekstenzivnega pašništva (predvsem drobnica).

4.2. Usmeritve glede na aktivnosti po posameznih območjih

Zelenica (smučišča, gorništvo): smučišča in gorništvo imata izmed ciljnih vrst predvsem vpliv na ruševca, saj ima vrsta na tem območju rastišča ter primerne habitate za prehranjevanje in prezimovanje. Glede na to, da je vrsta dojemljiva na trke z žico, je potrebno narediti natančno študijo ocene vpliva na ruševca. Potrebna je sanacija obstoječih naprav in konstrukcijo načrtovati tako, da naredi žico bolj opazno in da so vse žice speljane enonivojsko. Smučanje se mora omejiti samo na označene proge.

Završnica (turizem in šport): Predvidena gradnja športno rekreativnega centra bo do ciljnih vrst imela predvsem vpliv na veliko uharico. Velika uharica je dovzetna za vznemirjanje s strani športnega plezanja. Glede na to, da plezanje v dolini Završnice obstaja že več desetletij in da vrsta na tem območju še vedno gnezdi, je sobivanje teh dveh dejavnosti v Završnici po našem mnenju mogoče, vendar ob upoštevanju določenih navodil, ki pa so v skladu z dosedanja plezalsko prakso v Završnici in po našem mnenju tudi ne posegajo bistveno v režim plezanja tu. Natančne meje plezališča in natančna pot naj se določijo neposredno na terenu, skupaj s predstavniki plezalcev in DOPPS. Zadrževanje ljudi na vrhu skalovja mora biti prepovedano. Na plezališču morajo biti postavljene informacijske table in redno spremljanje gnezditve velike uharice na tej lokaciji.

Španov vrh (turizem, smučišča): Razvoj turizma in smučanja na območju Španovega vrha je verjetno glavni razlog za izginjanje divjega petelina na tem območju. Gozdni jereb je trenutno še številen, a po naših ocenah predvsem zaradi izjemno ugodnega prepleta habitatov v območju. Zavedati se je potrebno, da proces zaraščanja ni trajen in da je lahko številčnost gozdnega jereba povsem prehodno stanje. Razvoj turizma in smučišča je po naše mnenju možen samo južno od postavljene žičnice in omejitvijo gibanja obiskovalcev prav tako na te lege. Na severnem delu Španovega vrha (Na Pečeh, Črni vrh) je potrebno vzpostaviti mirno cono in zato vse dejavnosti in poti usmerjati izven tega območja.

5. DISKUSIJA

Nasprotja med interesi varovanja narave in gospodarskega razvoja se lahko rešujejo samo na podlagi dobrega poznavanja območja (vrste, habitatni tipi, naravne vrednote), kjer naj bi se gospodarska dejavnost odvijala, dobrega poznavanja ekoloških zahtev vrst, ki živijo na tem območju, predvidenih ali že obstoječih dejavnikov ogrožanja vrst ter s skrbnim načrtovanjem izvajanja dejavnosti in umeščanje le teh v prostor. Na območjih, kjer se gospodarske dejavnosti že odvijajo, pa nam nova dejstva pripomorejo k usmerjanju že obstoječih dejavnosti, da se omili njihov vpliv na naravo.

Iz poročila in naravovarstvenih smernic izdelanih iz strani DOPPS je razvidno, da trajnostno naravnani gospodarski razvoj na obravnavanih območjih in ohranitev ciljnih vrst ptic, je možno ob doslednem upoštevanju podanih upravljaljskih naravovarstvenih smernicah.